

Ebre

Alvah Bessie, brigadista de la Batalla de l'Ebre, escriptor i guionista

ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

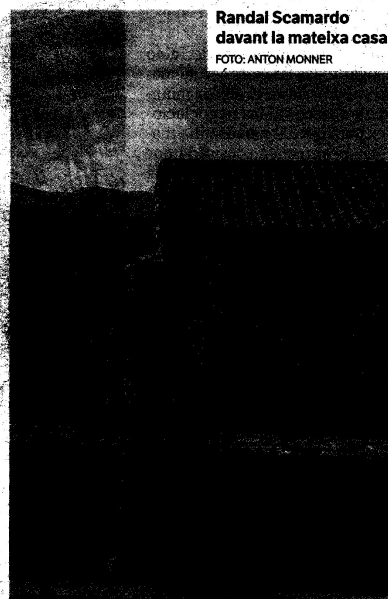
El professor Randal Scamardo segueix els passos del polític, soldat, escriptor i cineasta jueu perseguit per l'FBI i tradueix al castellà un quadern amb les seues memòries que recentment ha presentat a Corbera d'Ebre i Gandesa

Els 40.000 brigadistes de moltes nacionalitats que van arribar a Espanya per lluitar com a voluntaris a favor de la República tots estaven motivats per les idees ideològiques pretenent erradicar el feixisme de Franco, Mussolini i Hitler que pertorbaven les democràcies europees. Molts d'ells eren treballadors de fàbriques sense formació universitària i desitjosos de canviar el món combatent igual el feixisme com el capitalisme ferotge. Pocs d'ells eren universitaris com va ser el cas d'Alvah Bessie Bessie, d'ascendència jueva, amb 33 anys quan va arribar a Figueres. Ja era doctor en filologia anglesa a la Universitat Columbia College a Nova York. En acabar els estudis i molt inquiet va estudiar poesia, teatre, llengua francesa i escriptura, i va treballar com a actor en la The Provincetown Players. Aviat ho va deixar i es va traslladar a París, on va treballar com a periodista a *Paris Times* i altres activitats literàries. En afiliar-se al partit comunista l'any 1936, les seves idees van xocar amb l'Església catòlica de Brooklyn que donava suport al cop d'estat del general Franco. Amb aquest confrontament acabà per polititzar-se i ja obertament marxà a Catalunya per lluitar al franquisme i participar en la Guerra Civil.

Aviat va adonar-se dels desgavells de l'exèrcit republicà, quan es va provocar la retirada d'Aragó i va participar a primera línia el 31 de març del 1938 a la rodalia de Gandesa, havent de resistir el nus de comunicacions, sota les ordres del comissari de la XV Brigada Dave Doran. Van ser envoltats pels nacionals i hagueren de fugir a la desbandada, de cara a Vilalba que també estava ocupada pels franquistes i per la Divisió Palmes italianes Negres-XXIII Divisió Marzo; Doran hi va morir, i amb ells centenars d'altres membres de la Brigada. El territori va caure en mans enemigues el mateix dia que el comandant Merriam, del Batalló Abraham Lincoln, atacava la mateixa població i la matinada de l'endemà va ser capturada a Corbera d'Ebre, juntament amb 183 voluntaris més, i

Alvah Bessie a Capçanes el 1938.
FOTO: CEDIDA

Randal Scamardo davant la matelxa casa.
FOTO: ANTON MONNER

metrallats la matinada següent. La moral dels supervivents estava enfonsada quan les tropes nacionals partiren el territori republicà en l'àrea de Catalunya i la península, havent arribat a Vinaròs. Alvah Bessie es va salvar de pura casualitat, com poquíssims que pogueren assolir el riu Ebre a l'altura de Móra, i passar-lo a l'altre costat, un cop havien dinamitat el pont. Amb ell, només hi arribaren vius 4 brigadistes. Cansats de córrer i caminar, sempre fugint pels boscos, sense menjar ni dormir. Bessie va anar a Tortosa i el dia 3 d'abril, amb 300 brigadistes supervivents, va conèixer Hemingway i Matthews. Al final van menjar després de dies de patir fam i esgotament físic fugint per no ser capturats i afusellats. A Móra la Nova s'hi quedaren uns dies pensant que els nacionals passarien el riu. Els supervivents reagrupats i restes d'altres voluntaris, agrupats amb «bíberons» catalans els van concentrar a Vilaseca, preparant-los en la instrucció militar per participar en la Batalla de l'Ebre, que va començar el 25 de

Randal Scamardo ha permès donar a conèixer la rellevant personalitat del brigadista. Ha estat a Corbera, a Gandesa o Madrid explicant la inquietant vida que és digna de ser recordada

juliol, sota el comandament del brigadista, Aaron Lopoff. Alvah Bessie deixà les vivències manuscrites a quatre quaderns des de la sortida de Nova York fins arribar a Figueres a principis de l'any 1937 havent recorregut França, de París a Béziers, l'arribada a Figueres per incorporar-se a files de l'Abraham Lincoln, fins a la seva tornada a casa el desembre del 1938. Aquestes llibretes, escrites dins les trinxeres són un tresor del personatge que va marxar voluntari per defensar la democrà-

cia, però que es va sentir en molts moments incòmodes i incomprès, quan s'adonà que la realitat que vivia no responia als seus sentiments ideològics, intuïnt la Guerra Mundial, i Hitler annexant Àustria i envaint Txecoslovàquia i Polònia. Aquestes memòries van ser traduïdes al castellà pel doctor en filologia castellana, Randal Scamardo, de la Universitat de Cádiz i professor a la universitat Lees-McRae College, de Carolina del Nord i publicades a Cuadernos de la Guerra Civil. Randal segueix els passos del polític, del soldat, de l'escriptor, del cineasta i perseguit per l'FBI. Es considerat com «roig perillós» que li va fer molt mal professionalment per continuar en el món del cinema de Hollywood. I gràcies a Randal coneixem la vida esverada d'aquest polifacètic personatge. Va ser tan criticat i perseguit pel seu estatus polític que Bessie va ser engarjolat a la presó federal de Tarrant durant un any; i consequentment, Randal escriu: «Episodi del Marcartisme, que Bessie

explica detalladament en dues obres diferents, *Inquisition in Eden* i *The Un-Americans* va ser la continuació en l'àmbit nacional de la política exterior dels Estats Units que va fer costat al franquisme. *The Un-Americans* (1957) va ser un best-seller a Amèrica Llatina, mentre que el públic va obviar *Inquisition in Eden* (1965) que va ser el seu posterior llibre publicat sobre el tema». «En ser jutjat, la pregunta més inusual del jurat va ser: «ets o has sigut algun cop membre del Partit Comunista?». Bessie va contestar: «La saviesa que em va impulsar lluitar a Espanya per la República i l'experiència en aquella, m'ensenya que aquest comitè exercia les mateixes activitats que la dels comitès antiespanyols, anti-alemanys i antitalians, tots ells procedents de països sotmesos al feixisme» (1965). Durant la guerra a Espanya, Bessie havia escrit molts articles i en arribar a Nova York se li va oferir treballar al periòdic *The World Telegram* per relatar les seves experiències a Espanya i malgrat necessitar treballar, s'hi va negar. Ja havia publicat *Hombres en guerra*, l'any 1939, en retornar a casa, que era un resum de les experiències a la guerra. Però abans de treballar pel periòdic va preferir ordenar les seves llibretes escrites a les trinxeres que foren la base de la novel·la *Home en Batalla*, influït per Hemingway i considerada la millor novel·la escrita per un membre de la Brigada Lincoln! Durant l'estada a Espanya, Hemingway, s'havia apoderat de dues pistoles d'un franquista mort i, com a record, les hi va enviar al poeta i amic Edwin Rolfe; va donar una d'aquestes pistoles a Bessie. Randal Scamardo ha permès donar a conèixer la rellevant personalitat del brigadista Bessie. Ha estat a Corbera, a Gandesa, a Madrid, entre altres, explicant la inquietant vida que és digna de ser recordada per la vitalitat dels episodis que va viure abans de la guerra espanyola i després, per la seva particular forma de veure les coses sempre relacionades en la seva ideologia comunista.